

Veršiamosi laiko nustatymo sistema – ūkio sėkmės garantas

Arūnas Rutkauskas, LSMU Veterinarijos akademijos Stambijų gyvūnų klinikos vadovas;

Šiuo metu LSMU Veterinarijos akademija pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014 - 2020 metų programos priemonės „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos srities „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“ paramos sutartį Nr. 14PA-KK-18-1-03471-PR001 nuo 2019 m. sausio 29 d. įgyvendina projektą „Inovatyvių priemonių taikymas veršiamosi laikui nustatyti mėšinių ir pieninių galvijų ūkiuose“.

Projekto tikslas – diegti inovatyvias gyvulininkystės technologijas Lietuvos gyvulininkystės ūkiuose, sumažinant gaunamos produkcijos savikainą, gerinant gyvūnų sveikatingumo ir gerovės sąlygas. Uždaviniai – supažindinti ūkininkus su inovatyviomis gyvulininkystės technologijomis, sumažinti laiko nuostolius veršiamosi laiko nustatymui, užtikrinti gyvūnų gerovę bei sveikatingumą. Siektinas rezultatas – sumažinti gyvulių brokavimą dėl ne laiku suteiktos nekvalifikuotos veršiamosi pagalbos, savalaikė naujagimių veršelių priežiūra.

Projekto įgyvendinimo metu ankstyvojo veršiamosi laiko nustatymo sistema buvo instaliuota dviejuose pieninių veislių galvijų ir viename mėšinių veislių galvijų ūkiuose. Ši sistema susideda iš sisteminio valdymo bloko, kuriame įdiegta mobilus ryšio SIM kortelė bei daviklių, kurie specialiu klijų ir lipnios juostos pagalba pritvirtinami prie karvės uodegos artėjant veršiamuisi. Pieninių galvijų bandose vedant sėklinimo apskaitą ir preliminariai apskaičiavus veršiamosi datą (275-285 dienos po sėklinimo) arba pastebėjus artėjančio veršiamosi pirmuosius požymius (tešmens padidėjimas, pabrinkusi vulvos sritis, atsipalaidavę raiščiai, negausios gleivės) karvei ant uodegos uždedamas daviklis. Mėšinių galvijų bandose, žinant buliaus įvedimo į bandą datą, galima planuoti artėjančio veršiamosi sezono pradžią (285-310 dienų nuo sukergimo) arba pamačius artėjančius veršiamosi pirmuosius požymius (tešmens padidėjimas, pabrinkusi vulvos sritis, atsipalaidavę raiščiai, negausios gleivės) karvei ant uodegos uždedamas daviklis. Jei bandoje yra ir veršingos telyčios, kai kurios iš jų gali veršiuotis anksčiau, ypač jei gyvulių koncentracija patalpose yra didelė. Todėl būtina ne rečiau kaip vieną kartą dienoje apžiūrėti veršingas telyčias ir karves.

Likus 20-30 minučių iki veršiamosi pradžios sistema išsiunčia ūkininkui trumpąją SMS žinutę (gali būti priskirta iki dviejų telefono numerių) bei skambina nurodytu telefonu. Jei 20-30 minučių laikotarpiu veršiamasis neįvyksta, būtina apžiūrėti karvę (atlikti ginekologinį bei rektinį tyrimą). Projekto vykdymo eigoje sistema pasiteisino ir skirtinguose ūkiuose leido sumažinti veršelių netekimą nuo 7,14 proc. iki 1 proc., bei nuo 20,51 proc. iki 5,13 proc. Kitaip tariant, ūkio savininkai būdavo laiku informuojami apie veršiamosi pradžią ir laiku suteikdavo pagalbą, jei nurodytu laiku karvė ar telyčia neapsiveršiuodavo.

Šios sistemos nauda įvairiapusė, nes ne tik išsaugomi veršeliai, bet ir sumažinamos darbuotojų darbo bei laiko sąnaudos, nebereikia budėti nakties laikotarpiu. Net ir įvedus karantiną dėl inovatyvios sistemos sumažėjo darbuotojų skaičius karvių veršiamosi patalpoje, be to, gyvulio veršiamosi metu papildomai nebuvo reikalinga pašalinių žmonių pagalba.

Projekto metu diegiamos inovacijos ne tik pasiteisina konkrečiuose ūkiuose, bet ir skatina kitus ūkius, dalyvaujančius projekto pasidalijimo patirtimi grupių susitikimuose, diskutuoti apie įvairias jų ūkiuose pasitaikančias problemas. Aptariant konkrečiuose ūkiuose pasitaikančias problemas ir randant bei šalinant jas sukeliančias priežastis, mažinama gaminamos produkcijos savikaina bei išsaugomi aukštos veislinės vertės gyvūnai.

Projektas yra finansuojamas iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Lietuvos valstybės biudžeto lėšų. Dėl išsamesnės informacijos projekto įgyvendinimo klausimais prašome kreiptis į LSMU Veterinarijos tęstinio mokymo ir konsultavimo centro vadovą dr. Giedrių Palubinską (mob. 8 616 19245, el. paštas giedrius.palubinskas@lsmuni.lt)

